

Pomáhali rozkrýt zločin. Cítí zmar

Oznámit na policii podezření z korupce nebo se přiznat a spolupracovat s vyšetřovateli na rozpletení zločinu může člověku navždy změnit, či spíše pokazit život. V poslední době se u soudů odehrálo několik příběhů, jejichž vzkaz je temný: spolupráce je zbytečná.

PRAHA Po pěti letech si Vladimír Sitta ml. může alespoň trochu oddechnout. Vrchní soud v Praze mu v pondělí zrušil roční podmínku za údajné vyvádění peněz z tiskárny cenin Neograph, která z poloviny patřila jeho otci, do svých firem. Jeho kauza byla vnímána jako pomsta podnikatelů a právníků kolem mocného Iva Rittiga. Na lobbistu a jeho okolí totiž Sitta koncem roku 2009 upozornil policii s podezřením, že skupina na dodávce jízdenek tuneluje pražský dopravní podnik.

Na Sittově, ale i dalších případech se ukazuje, že pomáhat vyšetřovatelům – ať už coby oznamovatel korupce (takzvaný whistleblower), či spolupracující obviněný – je riskantní podnik. Člověk si buď jako Sitta může vysloužit trestní stíhání a ztrátu továrny, kterou jeho rodina vybudovala, nebo soudy svědectví označí za domněnky a spekulace. Takovým případem je osud účetního Jaroslava Kubisky. Soud ho sice v kauze Oleo Chemical zprostil obžaloby, na začátku případu však Kubiska s policií spolupracoval i s vědomím, že jeho přiznání mu způsobí trestní stíhání. Kubiska policistům popisoval, jakým způsobem měl Rittig a spol. prát peníze vyvedené z firmy Oleo Chemical. Soudkyně však konstatovala, že pro svá tvrzení nemá tvrdé důkazy. Podnikatel a jeho spolupracovníci byli tudíž zproštěni obžaloby.

Největší životní chyba

U Sitty šlo o pět pokažených let života, Kubiskovi prozatím vyšetřování a soudy zabraly tři roky. Sittovy pocity nejsou pro případné budoucí odvážlivce, kteří by chtěli policii pomoci například se zajišťováním důkazů, povzbudivé. "Se vší vážností mohu říci: oznámení tunelování dopravního podniku v Praze byla moje největší životní chyba. Naše republika ještě není připravena na boj s korupcí," napsal LN Sitta ml.

"Obecně je systém proti whistleblowerům hodně restriktivní a rozsudek to jen potvrzuje," míní Kubiska. A popisuje, jak případ kolem petrolejářské firmy Oleo Chemical začal: "Došel jsem na policii, tam se udal a doznal k trestné činnosti. Věděl jsem, že budu s největší pravděpodobností stíhán, diskreditován a že mě nikde ve financích nebudou chtít. S tím jsem do toho šel." Kubiska však na rozdíl od Sitty ani dnes svého rozhodnutí nelituje. "Jsem rád, že jsem dostal šanci udělat správnou věc. Jestli to nestačí nebo soud rozhodne, že to bylo v pořádku, už bohužel neovlivním," míní Kubiska.

Bývalý ředitel civilní rozvědky Karel Randák je přesvědčený, že lidé jako Sitta či Kubiska hodně riskovali. "Získají akorát tak negativní pověst. Už od doby Libora Michálka, který upozornil na případ kolem tehdejšího ministra životního prostředí Pavla Drobila. Michálek se sice později stal senátorem, protrpěl si ale peklo. Vzpomeňte si, jak mu lidé kolem prezidenta Václava Klause nadávali do práskačů a bonzáků," upozorňuje Randák, člen správní rady Nadačního fondu proti korupci. "Situace s lidmi spolupracujícími s vyšetřovateli je špatná. Kromě toho, že na vás nadává okolí a označuje vás za svině, mají pochopitelně pokažený život," dodává Randák.

Právě protikorupční fond, který živí finančník a filantrop Karel Janeček, pomáhal Sittovia Kubiskovi při získávání důkazů či jejich zveřejnění.

Opencard i Rath

Pikantní životní etapu si prožil i úředník Jiří Chytil. V letech 2009 a 2010 spolupracoval s policií na kauze Opencard, kde pomáhal se zajištěním důkazů na magistrátu hlavního města. Když se tam v roce 2010 měla odehrát policejní razie, úředník vytvořil pro policisty plán, kde a co by měli v budově úřadu zajistit. Jenže během vyšetřování se změnili detektivové a Chytilovo jméno bylo navzdory původnímu slibu policie prozrazeno. Úředník nakonec sám skončil mezi obžalovanými. Jeho příběh zaujal poslance, kteří v dubnu 2014 zformovali speciální vyšetřovací komisi. V roce 2014 byl Chytil pravomocně odsouzen. Od Vrchního soudu v Praze dostal podmínku 1,5 roku. "Není to vězení, ale stejně by to takhle být nemělo," utrousil Chytil v prosinci 2014 při odchodu z budovy soudu. Jistý zmar může pociťovat i podnikatelka Ivana Salačová, která uvízla v kauze kolem exhejtmana Davida Ratha z ČSSD. Salačovou policie obvinila, pak však začala detektivům "zpívat". Poskytla důležitá svědectví. Uprvoinstančního soudu obdržela "pouze" podmínku, Rath naopak trest 8,5 léta za mřížemi.

Loni v říjnu však vrchní soud verdikt zrušil. Případ se vrátí ke krajskému soudu, kam bude muset znovu docházet i "spolupracující" Salačová.

15.2.2017

Zdroj: Lidové noviny